

На момент підготовки тез, автор може поділитися лише результатами щодо інтегрування застосунків на основі мовних моделей. Серед додатків на мовних моделях, найбільш корисним виявився NotebookLM. Він суттєво спрощує роботу з великими джерелами або великою кількістю джерел, навіть з тими, з якими є великий досвід роботи, ті ж самі процесуальні кодекси. Також даний додаток ефективний у виявленні закономірностей, пов'язаностей, але, на думку автора, неефективний у написанні легких, доступних текстів. Функція аудіопереказу, яка наявна в NotebookLM, варта окремої уваги. Автор багато часу проводить за кермом і згенеровані NotebookLM аудіоперакази, навіть по власних лекційних матеріалах дієво допомагають у швидкій підготовці до занять. Ще один спосіб використання NotebookLM - це генерування аудіоподкастів на основі окремих нормативних актів. Автор подає їх разом із текстовим лекційним матеріалом.

Про студентів. На переконання автора, студенти та викладачі створюють атмосферу, мікрокультуру дисципліни з якою вони працюють, на період навчання. І про це зі студентами варто поговорити на початку роботи із дисципліною та періодично запитувати: “як наш політ? щось змінюємо чи рухаємося далі?”. В поточному навчальному році автор має можливість працювати з одними і тими ж студентами у двох різних дисциплінах. При роботі зі згаданими дисциплінами сформувалися унікальні атмосфери (мікрокультури) і одні й ті ж студенти по різному проявляються на кожній із таких дисциплін.

Наступне, студентам також важливо ставити свої цілі на період роботи із дисципліною. Під час роботи із кожною дисципліною, автор використовує журнал активностей дисципліни, у якому є окрема колонка під назвою “цільова оцінка”, тобто оцінка до якої студент йде, прагне. Дана оцінка вперше проставляється на початку роботи із дисципліною але може змінюватися в процесі. Періодично викладач нагадує, що цільову оцінку можна змінювати. Наявність такої цільової оцінки мотивує студентів та формує власне моральне зобов'язання.

Інтерактивні методи роботи також практикуються, але на їх висвітлення потрібно більше часу та емпіричних даних.

**Бондаренко Н. О. к.ю.н., доц.,
доцент кафедри правового забезпечення безпеки бізнесу,
Державний торговельно-економічний університет,
м. Київ**

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ІННОВАЦІЙНИЙ ПІДХІД

Сфера права дедалі активніше інтегрується з сучасними технологічними рішеннями. Так, у багатьох центрах надання адміністративних послуг відвідувачі вже практично не стикаються з чергами – завдяки впровадженню електронних систем керування потоками громадян. Значна частина державних послуг в Україні нині доступна онлайн, зокрема через мобільний застосунок або платформу «Дія». Сучасні ініціативи, такі як «електронне правосуддя», «е-урядування» чи «електронна система охорони здоров'я», неможливо реалізувати без відповідної цифрової інфраструктури. Ці процеси об'єктивно зумовили необхідність нового погляду на взаємодію між правом та технологіями – не лише як предметом наукових досліджень і механізмом регулювання новітніх суспільних відносин, а й у контексті правничої освіти.

Юридична наука й освіта мають враховувати ці зміни, адже ігнорування цифрових трансформацій може призвести до втрати актуальності традиційних підходів у підготовці правників та у функціонуванні правової системи загалом [1]. Зростає потреба у фахівцях, здатних забезпечувати ефективне правове регулювання у різних сферах суспільного життя. Якщо спиратися на міжнародний досвід, то у країнах англосаксонської правової системи акцент робиться на формуванні практичних умінь через аналіз судових прецедентів, а у континентальній Європі переважає академічний підхід, що часто призводить до недостатньої практичної підготовки випускників.

Отже, сучасна підготовка юристів вимагає впровадження нових методів викладання, інноваційних; оновлення змісту навчальних програм, орієнтації на практичні навички, а не лише академічні знання. Сутність інновацій у сфері вищої освіти можна схарактеризувати як впровадження нових рішень, заснованих на досягненнях науки, педагогіки, управлінського досвіду та освітньої практики, що спрямовані на розвиток сучасних та ефективних навчальних технологій. Інновації передбачають інтеграцію наукових досліджень з освітнім процесом, поєднання теоретичних знань із практичною підготовкою, баланс між спеціалізацією та фундаментальністю навчання. Основна мета таких інновацій – оновлення змісту освіти, підвищення її якості та результативності, а також адаптація навчання до актуальних викликів часу.

Надзвичайно високу ефективність навчального процесу на юридичному факультеті вищого закладу освіти забезпечує застосування таких методів, форм і прийомів навчальної роботи, як: аналіз помилок, колізій, казусів; аудіовізуальний метод навчання; брейнстормінг («мозковий штурм»); діалог Сократа (Сократів діалог); «дерево рішень»; дискусія із запрошеним фахівцем; ділова (рольова) гра (студенти перебувають у ролі законодавця, експерта, юрисконсульта, нотаріуса, клієнта, судді, прокурора, адвоката, слідчого); «займи позицію»; коментування, оцінка (або самооцінка) дій учасників; майстер-класи; метод аналізу і діагностики ситуації; метод інтерв'ю (інтерв'ювання); метод проєктів; моделювання; навчальний «полігон»; PRES-формула (від англ. Position – Reason – Explanation or Example – Summary); проблемний (проблемно-пошуковий) метод; публічний виступ; робота в малих групах; тренінги індивідуальні та групові (як окремих, так і комплексних навичок) [2].

Ефективна формою поєднання навчання й практики виступають юридичні клініки. Студенти надають безоплатну правову допомогу під керівництвом викладачів і практиків, набуваючи професійних навичок.

Підвищення якості та ефективності освітнього процесу у закладах вищої освіти значною мірою забезпечується вдалою інтеграцією інноваційних методів із традиційними педагогічними підходами. Важливим чинником є також грамотне поєднання різних форм і методик навчання з урахуванням особливостей кожної дисципліни, мети конкретного заняття та його змісту.

Практика доводить, що продуктивними є й ті моделі освітньої діяльності, які базуються на поєднанні аудиторного навчання з позааудиторною активністю. Такий підхід не лише сприяє розвитку фахових компетентностей, а й формує активну громадянську позицію у майбутніх юристів. До прикладу, ефективними є творчі лабораторії, студентські наукові осередки, громадські ініціативи, професійні спільноти молодих юристів, правничі клініки.

Крім того, мотиваційний вплив мають участь студентів у різноманітних професійних змаганнях та конкурсах: правознавчих турнірах, брейн-рингах, риторичних поєдинках, судових дебатах міжнародного рівня, парламентських дискусіях, теледебатах тощо.

Використання візуальних технологій, як-от, навчальних фільмів та відео сприяє моделюванню реальних правових ситуацій, розвитку критичного мислення та емоційного інтелекту студентів [3].

В умовах інновацій в юридичній освіті відведено важливу роль викладачеві, який має виступати не лише джерелом знань, а й модератором освітнього процесу, застосовувати індивідуальний підхід, інтегрувати сучасні дидактичні засоби, створювати середовище активного навчання.

Наразі стрімкий розвиток робототехніки та штучного інтелекту започаткував новий етап трансформації в освітній сфері. Високі темпи економічних змін і трансформація професійної діяльності зумовлюють перегляд взаємозв'язків між наукою, практикою та освітою. Якщо раніше освіта виконувала роль каналу передачі наукових знань до практики, наука – опрацьовувала дані, отримані з практичного досвіду, а практика – формувала запит для науки та освіти, то сьогодні ця класична модель взаємодії вже не відповідає реаліям. Причинами цього є низка факторів: стрімка еволюція суспільства, яка відбувається експоненціально; потреба в постійному оновленні професійних компетентностей; обмеженість часу на підготовку кваліфікованих фахівців; тривалість наукових досліджень; а також високі витрати на освітній та науковий процеси [4, с.119].

Отже, у ХХІ столітті юридична освіта має відповідати викликам часу, бути динамічною, практико-орієнтованою та гнучкою. Ключовими орієнтирами залишаються якість підготовки, інноваційність і професійна адаптивність майбутніх правників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Духневич А.В, Спесівцев Д.С. «Юридичні інновації» як освітній компонент (навчальна дисципліна). URL.: http://lsej.org.ua/4_2023/37.pdf
2. Артикуца Н. В. Інноваційні методики викладання дисциплін у вищій юридичній освіті. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9fcfc05a-eaf4-496a-9458-ee944e4da984/content>
3. В. А. Луппа. Інноваційні методи підготовки юристів у ВНЗ. URL: 8816-Текст статті-17528-1-10-20170726.pdf
4. Завальний А. М. Інновації юридичної освіти: осмислення, виклики, перспективи. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2018. № 4 (109). С.113 – 132.

**Бутенко Л.Г., завідувач відділення
соціального розвитку та права,
ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ»
м. Суми**

**ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ МЕДІАЦІЇ:
ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ ЧЕРЕЗ ZOOM**

Сучасне суспільство потребує нових підходів до вирішення конфліктів, які ґрунтуються не лише на правових механізмах, але й на культурі діалогу та взаємоповаги. Саме таким інструментом виступає медіація – процес мирного врегулювання спорів за участю нейтрального посередника. Медіація – позасудова добровільна, конфіденційна, структурована процедура, під час якої сторони за допомогою неупередженого посередника (медіатора) спільно намагаються запобігти виникненню або врегулювати конфлікт шляхом переговорів [3].

Вивчення медіації є важливим складником підготовки майбутніх фахівців у сфері соціальної роботи та права, адже ці професії безпосередньо пов'язані з вирішенням конфліктів, захистом прав людини та підтримкою конструктивного діалогу між сторонами. Саме тому у ВСП «Сумський фаховий коледж СНАУ» освітньо-професійні програми «Юридична діяльність та офісна справа», «Соціальна робота та консультивання» містять освітні компоненти «Вступ до медіації» і «Теорія та практика медіації».

Освітні компоненти з медіації потребують поєднання теоретичної підготовки студентів із практичними вправами, що відтворюють ситуації з реального професійного середовища. Ці дисципліни вимагають інтерактивних підходів, що дозволяють студентам набути нові та удосконалювати як загальні, так і спеціальні компетентності.

В умовах онлайн-навчання ефективним інструментом є Zoom-конференції з функцією breakout rooms (віртуальних кімнат), які забезпечують можливість організувати роботу студентів у малих групах.

Об'єднання здобувачів у групи сприяє розвитку комунікативних компетентностей, умінь співпраці, взаємодопомоги та формуванню колективної відповідальності за результат [4, с. 228].

Обговорення кейсів у віртуальних кімнатах моделює реальні конфліктні ситуації, дозволяючи студентам відпрацювати ролі сторін медіації, медіатора, а також алгоритми пошуку компромісних рішень. Такий освітній метод вчить слухати, аргументувати власну позицію та розуміти інтереси іншої сторони.

Крім того, кейс-метод у навчанні медіації розвиває критичне мислення, формує навички аргументації та ведення переговорів, активізує пізнавальну діяльність студентів, поєднує теоретичний матеріал із практичними навичками [4, с. 231].